

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. ANTHONIE BLOCKLANDT (Montfoort 1533/34-1583 Utrecht). De aanbidding der herders. Paneel, 141,5 × 99 cm (getoogd).

Opm.: Vroeg werk, ontstaan vóór Blocklandts reis naar Italië in 1572.

Herk.: Verz. mevrouw E. Verheyen-Dockx, Antwerpen. Aankoop 1987 (inv.nr. A 4849).

Afb. 2. LUDOLF BAKHUYSEN (Emden 1631-1708 Amsterdam).

De oorlogsschepen 'Hollandia' en 'Ridderschap' aan lager wal tijdens de storm in de Straat van Gibraltar, 1-3 maart 1694. Doek, 150 × 227 cm. Gesigneerd *L.B.*

Opm.: Op 6 januari 1694 vertrok een Engels-Nederlands eskader van de rede van Portsmouth om een groot aantal koopvaardijsschepen een veilig geleide naar de Middellandse Zee te geven. De vloot kwam op 29 januari in Cadiz aan. Op 23 februari werd het anker gelicht om de reis naar Sicilië via de Straat van Gibraltar te vervolgen. Op de laatste dag van de maand werd de vloot tussen Gibraltar en Málaga overvallen door een zware

storm uit het zuidoosten. Veel schepen, o.a. drie Nederlandse koopvaardijsschepen, gingen verloren en een aantal oorlogsschepen liep zware schade op. De 'Ridderschap', het vlaggeschip van vice-admiraal Callenburgh, keerde reeds op 1 maart terug van Gibraltar. De 'Hollandia', een schip van 72 stukken, raakte op 2 maart aan lager wal. Het schip verloor zijn roer maar wist door het kappen van grote- en fokkemast behouden te blijven. Links zwalkt de half onttakelde 'Hollandia', rechts vaart het lineschip 'Ridderschap' met een grote prinsenvlag in top.

Tent.: *Ludolf Bakhuizen*, Amsterdam-Emden 1985, nr. S33.

Herk.: Kunsth. Rob Kattenburg, Amsterdam. Aankoop met steun van de Vereniging Rembrandt, 1988 (inv.nr. A 4856).

Afb. 3. WOUTER JOHANNES VAN TROOSTWIJK (Amsterdam 1782-1810 Amsterdam). Zelfportret.

Karton op paneel, 51,3 × 40 cm.

Opm.: Jeronimo de Vries karakteriseerde dit late zelfportret in zijn redevoering

ter nagedachtenis van zijn jong gestorven vriend als 'een afbeeldsel, waar van de luchtige schets zo ontzettend met de natuur overeenstemt, dat ik, bij de beschouwing daarvan in 's vaders woning, als van schrik terugge trad.' In het tweede deel van Van Eijden en Van der Willigen (p. 488, noot 1) wordt 1809 genoemd als het jaar, waarin het zelfportret werd geschilderd. Voor dit deel graveerde J. E. Marcus het portret van Van Troostwijk naar dit schilderij (plaat D, nr. 3). De schetsmatige weergave van de zittende houding, dwars op de stoel en met de benen over elkaar, draagt bij tot het ongewoon informele karakter van dit portret, dat blijkens de wijze, waarop hier het schildersgereedschap wordt gehanteerd, direct naar het beeld in de spiegel is geschilderd. In de atlas Splitgerber in het Amsterdamse Gemeente-archief bevindt zich een negentiende-eeuwse foto van een schilderij, dat een andere en meer uitgewerkte versie is van het zelfportret van Van Troostwijk. Bij deze foto zijn geen bijzonderheden genoteerd over afmetingen, signatuur en datering, en de

toenmalige bezitter van het schilderij. Over de huidige verblijfplaats is niets bekend. De schilder is in die versie eveneens driekwart naar rechts afgebeeld, zittend voor de ezel met een doek erop, maar nu ten voeten uit en recht op zijn stoel, met naast zich een liggende hond. Hij houdt het palet in zijn linkerhand, terwijl de rechterhand op zijn bovenbeen rust. Er is meer van de ruimte in de kamer te zien, maar de foto geeft het schilderij te onduidelijk weer, o.a. door het licht dat erin reflecteert, om alle details van de voorstelling goed te kunnen onderscheiden.

Litt.: J. de Vries, *Vaderlandsche Letteroefeningen*, 1815, dl. 2, pp. 233-245; R. van Eijnden en A. van der Willigen, *Geschiedenis der Vaderlandsche Schilderkunst*, Haarlem 1816-1840, deel II, pp. 483 en 488; J. Knoef, *Tussen Rococo en Romantiek*, Den Haag 1943, pp. 112 en 120.

Tent.: *Drie eeuwen portret in Nederland 1500-1800*. Amsterdam 1952, nr. 171; *De schilder en zijn wereld*, Delft-Antwerpen 1964-1965, nr. 112; *Op zoek naar de Gouden Eeuw*, Haarlem 1986, nr. 68.

Herk.: Verz. H. H. J. Doude van Troostwijk, Breukelen. Aankoop 1988 (inv.nr. A 4857).

Afb. 4. FRANCESCO TOZELLI (Imola 1749-na 1808 Amsterdam?). Portret van een vrouw, ca. 1795. Miniatuur in waterverf op ivoor, rond, 50 mm. Gesigneerd *F. Tozelli*. *Opm.*: Tozelli werd op 15 maart 1793 poorter van Amsterdam. Hij schilderde zowel portretminiaturen als olieverfportretten. De Maatschappij Felix Meritis

ontving bij zijn toetreding als entreegeschenk het 1794 gedateerde zelfportret van Tozelli in pastel, dat zich nu in het Rijksmuseum bevindt (inv.nr. C 543). Het miniatuur is gevat in een smal randje van verguld metaal, waarvan de vorm erop lijkt te wijzen dat het oorspronkelijk was gemonteerd op het deksel van een ronde doos van bijvoorbeeld schildpad of ivoor. *Herk.*: Kunsth. Jacques Fijnaut, Amsterdam. Aankoop 1987 (inv.nr. A 4851).

Afb. 5. ANTONIE JOSEPH HELANT (Rijssel ca. 1752-ca. 1837 Den Haag).

Portret van een vrouw, ca. 1795.

Miniatuur in waterverf op ivoor, ovaal, 54 × 44 mm. Gesigneerd *helant fecit*.

Opm.: Helant vestigde zich in 1793 in Amsterdam, nadat hij al enkele jaren eerder naar Nederland was gekomen. Sedert 1807 woonde hij in Den Haag. Dit portretje zou uit het begin van zijn Amsterdamse tijd kunnen dateren. Het zit nog in het vermoedelijk oorspronkelijke etui met een bekleding van gepolijste, groen getinte roggehuide (segrijn), waarvan het deksel verloren is gegaan.

Herk.: Kunsth. Pieter Hoogendijk, Baarn. Aankoop 1988 (inv.nr. A 4861).

Afb. 6. JEAN-BAPTISTE-JACQUES AUGUSTIN (Saint-Dié 1759-1832 Parijs), toeschreven.

Portret van Carel Hendrik Ver Huell (1764-1845).

Miniatuur in waterverf en gouache op ivoor, ovaal, dagmaat 60 × 46 mm.

Opm.: Ver Huell was vice-admiraal van de Bataafse vloot en Minister van Marine van de Bataafse Republiek. Hij werd in 1804 door

Napoleon onderscheiden met het officierskruis van het Legioen van Eer, waarmee hij hier is afgebeeld. Vermoedelijk is het miniatuur in of kort na 1804 geschilderd. Het is gemonteerd in een gouden, met blauw email versierd lijstje in empire-stijl.

Tent.: *Le roi Louis-Napoléon et la Hollande de son époque*, Parijs 1959, nr. 86, afb. 14; *Lodewijk Napoleon en het Koninkrijk Holland*, Amsterdam 1959, nr. 102, afb. 14; *Napoléon et la Légion d'Honneur*, Parijs 1968, nr. 447.

Herk.: Verz. Mevrouw P. C. M. Lunsingh Scheurleer-Kist, Laren (N-H). Aankoop 1988 (inv.nr. A 4858).

Afb. 7. Plaque van porselein, beschilderd in kleuren met het portret van een in een paarse japon geklede vrouw, gezeten in een stenen gebouw voor een doorkijk naar een berglandschap.

H. 20 cm, Br. 14 cm, D. 0,7 cm.

BERLIJN, K. P. M., ca. 1840. *Merken*: Scepter, K. P. M. en O ingestempeld, E ingegrift. *Herk.*: Kunsth. Kr. Ebner von Eschenbach, Berlijn. Aankoop 1988 (inv.nr. 1988-12)

Afb. 8 a-c. Twee koppen en schotels van porselein, de koppen beschilderd in kleuren met de portretten van Philips graaf van Vlaanderen (1837-1905) en zijn vrouw, Maria prinses von Hohenzollern-Sigmaringen (1845-1912), de schotels in goud met de gekroonde monogrammen van de voorgestelden. Naast de portretten op de koppen in biscuit-reliëf Hercules met de leeuw en een mannenfiguur met een stier. De biscuit oren gevormd als bloemranken waarop een gevleugelde figuur zit, die op

de schoot een geglazuurd wapenschild houdt, beschilderd in kleuren en goud met de gekroonde geallieerde wapens van het echtpaar boven een banderol met de spreuk NICHT OHNE GOTT. Koppen en schotels vrijwel geheel verguld, gedeeltelijk versierd met een *vermiculé*-patroon.

Koppen: H. 11,5 cm, Br. 12,4 cm, Diam 9,2 cm.

Schotels: H. 2,7 cm, Diam. 18 cm.

BERLIJN, K.P.M., ca. 1867, de portretten door A. AMBRONN. *Merken*: Scepter en rond adelaarsmerk in onderglazuurblauw op alle stukken, D en S ingestempeld op de koppen, M op de schotels. De portretten gesigeneerd A. AMBRONN.

Opm.: Philips graaf van Vlaanderen, een zoon van Koning Leopold I en Koningin Louise van België, huwde Maria von Hohenzollern in 1867 te Berlijn. De koppen en schotels zijn ongetwijfeld ter ere van die gelegenheid vervaardigd. Het model van de koppen heeft bij de fabriek het nummer 2, 4783. Een onbeschilderd exemplaar afgebeeld bij E. Köllmann, *Berliner Porzellan 1763-1963*, Braunschweig 1966, afb. 235 c; een exemplaar beschilderd met een gezicht op het Schloss te Koblenz in het Kunstgewerbemuseum te Keulen (B. Beaucamp-Markowsky, cat. *Europäisches Porzellan*, Keulen 1980, nr. 258 en afb. 41, met verdere verwijzingen). *Herk.*: Verz. prins Karel van België; Veil. Christie, Amsterdam 12/13-9-1985, nr. 289, met afb. Bruikleen van de Rijksmuseum-Stichting (inv.nr. 1985-42).

Afb. 9. Vaas van biscuitporselein met oren van verguld brons. Zwarte fond met gouden randen,

beschilderd met ornamenten in goud en kleuren en met een doorlopend fries in kleuren tegen een wit gelaten achtergrond, voorstellend dansende, spelende, minnekozende en drinkende figuren uit de Oudheid.

H. 59,5 cm, Diam. ca. 29 cm. SÈVRES, 1858, het fries beschilderd door Paul-Marie Roussel (1804 Parijs-? 1877).

Merken: Decormerk met 58 in rood, ingegrift DG- 6-8-3. Het fries gesigeneerd PMROUSSEL. INV. & PINX. (P, M en R aaneen).

Opm.: De vorm van de vaas, die *Vase Etrusque de Naples* is geheten, werd in 1849 ontworpen door Jules-Pierre-Michel Diéterle, van 1840 tot 1855 *chef des travaux d'art* aan de manufactuur. Een paar vazen van dit model maar van kleinere afmetingen maakte deel uit van de inzending van de fabriek te Sèvres op de Wereldtentoonstelling te Londen in 1851. Eén exemplaar werd toen gekocht door Koningin Victoria en bevindt zich thans in de verzameling van Koningin Elizabeth II op Osborne House, Isle of Wight; het andere werd gekocht door het South Kensington Museum te Londen (tegenwoordig Victoria and Albert Museum; E. Aslin, *French Exhibition Pieces 1844-78*, Victoria and Albert Museum, Londen 1973, nr. 7). Een exemplaar met een rode fond van dezelfde afmetingen als het onze, vervaardigd in 1859 en beschilderd in 1865, bevindt zich in het Musée National de Céramique de Sèvres (M. Brunet en T. Préaud, *Sèvres des origines à nos jours*, Fribourg 1978, afb. 396). De schilder Paul-Marie Roussel voerde tussen 1837 en 1872 werk uit voor de fabriek te Sèvres.

Herk.: Veil. Mak van Waay, Amsterdam, 25-1/9-2-1977, nr. 1172, met afb.; Kunsth. H. F. Bill, Amsterdam. Aankoop met steun van de Belport Familienstiftung te Zürich, 1987 (inv.nr. 1987-14).

Afb. 10. Vaas van porselein, aan beide zijden in *pâte-sur-pâte* versierd met een vrouwenkop geflankeerd door bloemen, voorts gedecoreerd met groene gestileerde motieven op een blauwgroene fond. H. 18,2 cm, Diam. 9,4 cm. MEISSEN, ca. 1902, het decor toegeschreven aan RUDOLF HENTSCHEL (1869-1951).

Merken: Gekruiste zwaarden in onderglazuurblauw, modelnr. T 120 ingegrift en 133 ingestempeld.

Opm.: Het model dateert uit 1902.

Herk.: Kunsth. Decorative Arts (Kenneth Barlow), Londen. Aankoop 1986 (inv.nr. 1986-1).

Afb. 11. Bokaal met deksel van glas, versierd in radgravure met een liefdespaar, twee schommelende vrouwen en een wapen. Tussen de voorstellingen, op de voeten en op het deksel 'Laub- und Bandelwerk'.

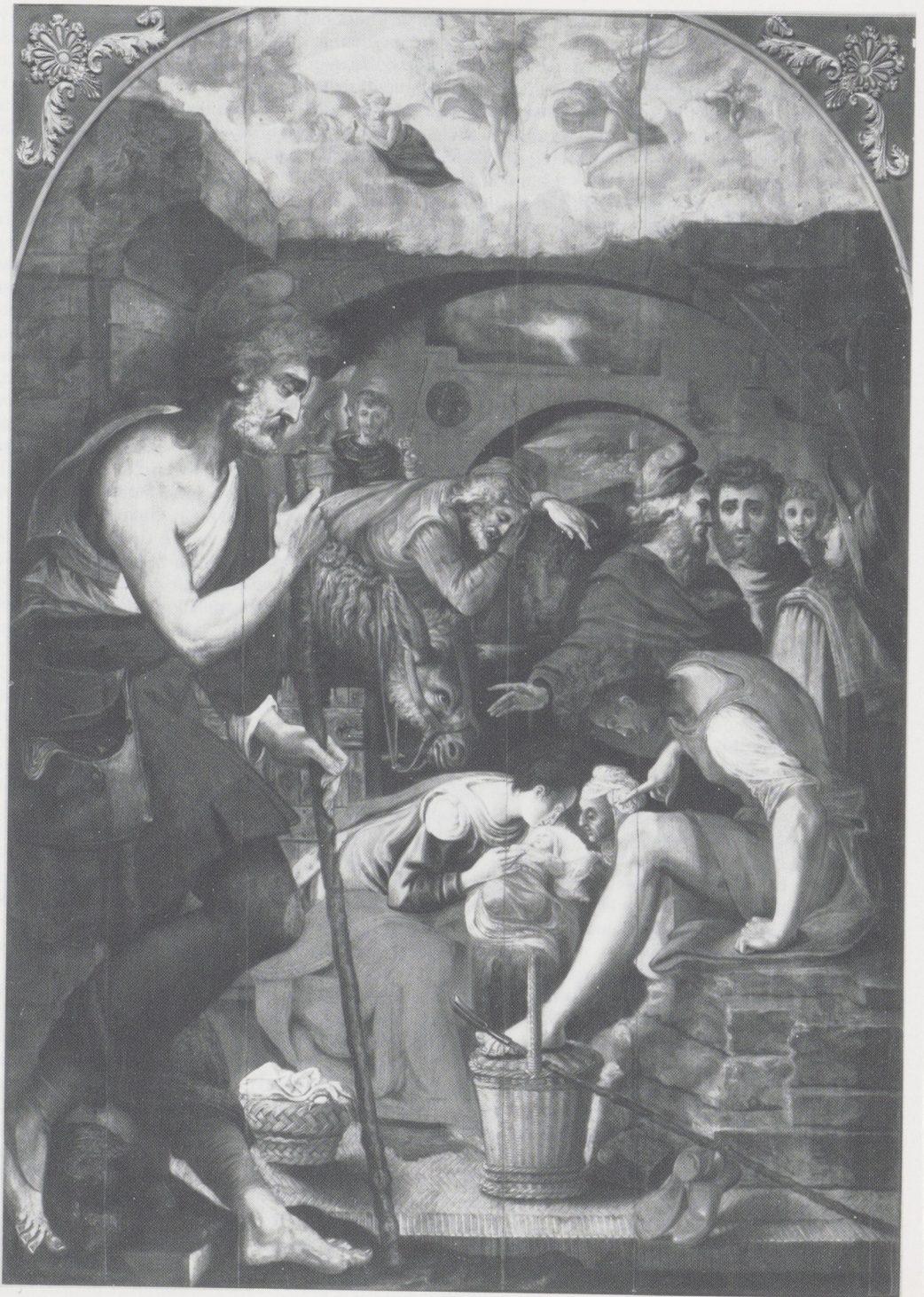
H. 24,4 cm, Diam. 7 cm.

WENEN, fa. J. en L. LOBMEYER, ca. 1890.

Merken: Monogram van de firma Lobmeyer.

Opm.: De firma Lobmeyer graveerde veel glazen naar voorbeelden uit de achttiende eeuw. Soms betrof het exacte navolgingen, die slechts met moeite van de originelen te onderscheiden zijn, soms, zoals bij dit glas, historiserende composities in achttiende-eeuwse stijl.

Herk.: Geschenk van kunsth. J. Polak, Amsterdam, 1985 (inv.nr. 1985-70).

2

Afb. 12. Schaal van helder, kleurloos glas, vrij geblazen en gevormd en versierd met een witte tincraquelé op de buitenzijde.

H. 11 cm, Diam. 44,2 cm.

CHRIS LEBEAU (1878-1945), unica vervaardigd in de glasfabriek LUDWIG MOSER & SÖHNE te ADOLF bij Winterberg, Tsjechoslowakije. Gesigneerd op onderzijde: *CHRIS-LEBEA-UNICAAT/JAN-1927-MOSER-FECIT./TCHECOSLO-VAQUIE.*

Opm.: Chris Lebeau verbleef in de jaren 1926-29 geregeld in Bohemen, waar hij een aantal unica vervaardigde voor de fabriek van Ludwig Moser & Söhne.

Herk.: Geschenk van drs. A. L. den Blaauwen t.g.v. zijn afscheid als directeur van de Afdeling Beeldhouwkunst en Kunstnijverheid op 1 januari 1988 (inv.nr. 1988-6).

3

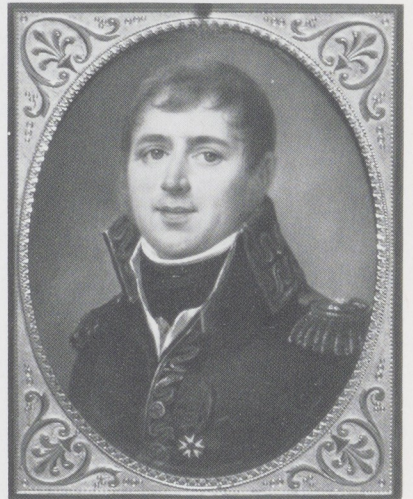
4

5

7

6

10

11

12